

2025-09-29
Jämställdhetsmyndigheten
info@jamstalldhetsmyndigheten.se
Diarienummer: 25/00431

s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till s.sof@regeringskansliet.se
Diarienummer S2025/01111

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS SVAR PÅ REMISS AV SOU 2025:61 SVERIGES INTERNATIONELLA ADOPTIONSVERKSAMHET

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker i huvudsak utredningens förslag och har följande synpunkter:

- Vi tillstyrker utredningens förslag att det inte ska vara tillåtet att förmedla barn från utlandet för adoption i Sverige.
- Vi tillstyrker förslaget om adoptionsspecifikt stöd inklusive att inrätta ett resurscentrum. Ökad kvalitet och likvärdighet kan bidra till ökad jämställdhet. Stödet behöver utformas utifrån befintlig kunskap om ojämställdhet. Resurscentrumet behöver inkludera kunskap om jämställdhet, intersektionalitet, rasism, funktionshinder, hbtqi och mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i nära relationer, våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel samt andra allvarliga brott som människorov.
- Vi föreslår att lämpliga myndigheter får i uppdrag att göra en analys av hur de internationella adoptioner som fortfarande kan genomföras, kan ske utan att riskera handel med barn, människohandel eller människorov.
- Utredningen saknar genomgående ett jämställdhetsperspektiv, inklusive frågor om våld. Det saknas könsuppdelad statistik. I det fortsatta arbetet behöver utredningens jämställdhetsanalyser utvecklas. Analyserna behöver vara intersektionella och synliggöra om samverkande diskriminering skapar en förstärkt utsatthet för adopterade.
- Jämställdhetsmyndigheten kan bidra med stöd i jämställdhetsanalyser, kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer liksom för att jämställdhetsintegrera verksamheten.

Övergripande om jämställdhet och samverkande diskriminering

Utredningens förslag behöver utformas på ett sådant sätt att de bidrar till de jämställdhetspolitiska målen. Utredningen tar i låg utsträckning hänsyn till de skillnader i livsvillkor som finns mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, kunskap om vad som skapar dessa skillnader. Ett jämställdhetsperspektiv inklusive frågor om olika former av våld i nära relation, mäns våld mot kvinnor och utsatthet för barn som lever i en kontext av hedersrelaterat våld och förtryck saknas i utredningen. Detta behöver genomsyra det fortsatta arbetet och jämställdhetsanalyser behöver utvecklas. Ett intersektionellt angreppssätt behövs för att synliggöra att olika strukturella faktorer

samverkar för olika grupper av kvinnor och män utifrån exempelvis könsidentitet, sexuell läggning, etnicitet, ålder, religion och funktionsförmåga.

Utsatthet för våld behöver särskilt uppmärksammas i samband med utlandsadoptioner. Det saknas konkret forskning om adopterade har en högre erfarenhet av mäns våld mot kvinnor än genomsnittet. Utifrån vad vi vet om parametrar som skapar en högre risk att utsättas för våld eller utsätta andra för våld, finns det skäl att anta att adopterade kan ha en högre erfarenhet av våld.

Diskrimineringsombudsmannen har konstaterat att diskriminering utifrån olika grunder adderas till varandra och skapar en förstärkt utsatthet.¹ Kvinnors och flickors särskilda utsatthet för rasism förstärks ofta i skärningspunkten mellan kön och etnisk tillhörighet, exempelvis genom den kombination av rasism och sexualisering som exempelvis asiatiska och afrikanska kvinnor upplever.² Enligt regeringens handlingsplan mot rasism och hatbrott kan ett intersektionellt angreppssätt som uppmärksammar hur rasism hänger samman med andra typer av diskriminering, exempelvis rörande kön och sexuell läggning, leda till effektivare åtgärder. Ett jämställdhetsperspektiv är viktigt inom alla delar av arbetet mot rasism och hatbrott.³

Synpunkter enligt utredningens disposition

7.6.2 Oegentligheter kan utgöra brott och allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter

I sammanhanget är det viktigt att påpeka att preskriptionstiderna för olika brottstyper kan påverka möjligheterna att väcka åtal för brott som begåtts i adoptioner. Människorov har en högre straffskala och en längre preskriptionstid än människohandel.

8. Vägen fram för internationella adoptioner

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker utredningens förslag att det inte ska vara tillåtet att förmedla barn från utlandet för adoption i Sverige. Detta av samma skäl som utredningen anger, att verksamheten utgår från en efterfrågan på barn och skapar incitament för oegentligheter såsom människohandel och människorov.

Eftersom det fortfarande kommer att finnas en möjlighet att adoptera, om släktband eller nära relation finns, måste Sverige försäkra sig om att handel med barn, människohandel eller människorov inte ska kunna förekomma. Förövare i människohandel och exploatering återfinns även hos de egna familjemedlemmarna, eller personer med nära relationer till barnet. Det finns också en risk att personer groomar barnet och familjen, för att kunna få adoptera barnet. Att leva i en hederskontext kan utgöra ytterligare en riskfaktor.

Åtgärder måste byggas in i systemet för att förhindra och förebygga detta. Jämställdhetsmyndigheten föreslår att förslaget i 8.10.3 kompletteras med att lämpliga myndigheter får i uppdrag att analysera hur internationella adoptioner kan genomföras, utan att riskera handel med barn eller människohandel. För att säkerställa att

¹ [Förekomst av diskriminering 2023. Årlig rapport från Diskrimineringsombudsmannen.](#)

² [Kvinnors erfarenhet av rasism i Sverige. Sveriges kvinnoorganisationer.](#)

³ [Handlingsplan mot rasism och hatbrott. Regeringskansliet.](#)

beslut om adoption är till barnets bästa behöver den myndighet som ger tillstånd till adoption ha fördjupad kunskap kring:

- barns behov och rättigheter
- mäns våld mot kvinnor
- våld mot barn,
- prostitution och människohandel
- hedersrelaterat våld och förtryck
- annan allvarlig brottslighet som människorov

9. Adoptionsspecifikt stöd

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker utredningens förslag om adoptionsspecifikt stöd inklusive att inrätta ett nationellt resurscentrum. Ökad kvalitet och likvärdighet över landet kan bidra till ökad jämställdhet.

Det finns skillnader på gruppnivå mellan kvinnor och män vilka blir relevanta att ta hänsyn till i utveckling av ett adoptionsspecifikt stöd. Exempel på kända könsmönster är att pojkar och män är överrepresenterade när det gäller suicid och att män är mindre benägna att söka vård eller söker vård senare. Fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet tenderar att bli mer ojämslälld när en familj får barn. Rasifierade kvinnor utsätts för en sexualisering utifrån sitt utseende redan i tidig ålder, enligt rapporter från Barnombudsmannen⁴, Brottsförebyggande rådet⁵ och Sveriges kvinnoorganisationer⁶. Som utredningen konstaterar, medför vistelse på barnhem, att skiljas från sin familj och oegentligheter i adoptionerna, en ökad risk för trauma. Erfarenhet av trauma och utsatthet för våld, ökar även risken för adhd-diagnos, som i själva verket kan vara post-traumatisk stress (PTSD).⁷ Flera studier visar på risk för psykisk ohälsa hos internationellt adopterade.⁸

Jämställdhetsmyndigheten föreslår att det adoptionsspecifika stödet förbättras och utvecklas genom jämställdhetsintegrering, så att det i lika hög utsträckning tilltalar kvinnor som män och svarar mot olika gruppers behov. Intersektionella analyser måste göras. Orsakerna till att adopterade män i betydligt lägre utsträckning än kvinnor söker adoptionsspecifikt samtalsstöd behöver undersökas och följas över tid.

Resurscentrum behöver inkludera kunskap om:

- jämställdhet
- intersektionalitet
- funktionshinder
- hbtqi
- mäns våld mot kvinnor inklusive våld i nära relationer
- våld mot barn
- hedersrelaterat våld och förtryck

⁴ Om barn och ungas utsatthet för rasism. Barnombudsmannen 2021.

⁵ Afrofobiska hatbrott. Brottsförebyggande rådet 2022.

⁶ Kvinnors erfarenhet av rasism i Sverige. Sveriges kvinnoorganisationer.

⁷ Dags att erkänna trauma som möjlig orsak till ADHD-beteende : en socialpedagogisk studie om barns utsatthet för våld i nära relationer.

⁸ Självmodersrisken hos internationellt adopterade minskar med stigande ålder. Läkartidningen, Hälsa och sociala livsvillkor hos internationellt adopterade i vuxen ålder.

- samt prostitution och människohandel
- andra allvarliga brott som människorov.

Det behöver också inkludera kunskap om psykisk ohälsa och dess koppling till rasism och sexualiserad rasism, samt mäns våld mot kvinnor.

Mot bakgrund av den brist på kunskap som finns kring internationella adoptioner och dess konsekvenser i form av psykisk ohälsa och risk för utsatthet för våld^{9,10}, bör det nationella resurscentrumet även få i uppdrag att ta fram ny kunskap och säkerställa dess spridning, bland relevanta instanser och yrkesverksamma, tex gällande befolkningsstudier om våld, i vårdens alla delar och hos instanser som arbetar med adoptionsfrågor.

Jämställdhetsmyndigheten kan bidra med stöd i jämställdhetsanalyser, kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer liksom för att jämställdhetsintegrera verksamheten.

10. Konsekvensutredningar

Jämställdhetsanalysen behöver utvecklas, genomsyra utredningen samt få genomslag i de förslag som lämnas.

För Jämställdhetsmyndigheten

Lise Tamm
Generaldirektör

Johanna Sjons
Utredare

I ärendets slutliga handläggning har utredare Marie Fredriksson, enhetschef Ida-Maria Linder, avdelningschef Annika Karlsson Hillve och tf avdelningschef Mikael Thörn deltagit.

⁹ [Transnationellt adopterade i vården: erfarenheter, behov och rekommendationer. Karolinska institutet.](#)

¹⁰ [Hur hälso- och sjukvården och socialtjänsten möter adoptionsspecifika behov hos adopterade. Kartläggning och analys. Socialstyrelsen.](#)